

METODICKÁ PRÍRUČKA

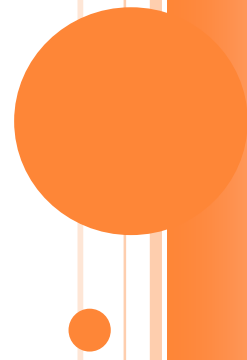
PROMOTING ENTREPRENEURSHIP IN
VOCATION EDUCATION

info@skhu.eu

www.skhu.eu

Európsky fond regionálneho rozvoja

Predhovor

Milý kolega - mentor,

srdečne Ťa vítame v projekte Promoting Entrepreneurship in the Vocational Education (Popularizácia podnikania v odbornom vzdelávaní).

Teší nás, že si sa pridal(a) k nášmu tímu a tak spoločne môžeme realizovať náš m-learningový program, ktorý má za cieľ rozvíjať podnikateľské kompetencie u žiakov stredných škôl.

Počas spolupráce so žiakmi sa spoliehame na Tvoje odborné vedomosti, vďaka ktorým môžeš prispievať k rozvíjaniu schopností žiakov a k organizovaniu a realizácii spoločných študijných aktivít.

Predložená metodická príručka bola vypracovaná pre Teba. Aj touto formou chceme podporiť Tvoju pedagogickú prácu. V publikácii sa prezentuje odbornopolitické prostredie, pedagogická koncepcia a cieľ projektu, m-learningové učivo na rozvoj kompetencií žiakov, resp. súvisiace procesy. V našej príručke sa nachádza popis činností mentora, ktorý dokonca tvorí dôležitú súčasť publikácie.

Naša príručka má za cieľ byť akýmsi „vodidlom“ pre Teba pri mentorskej práci so žiakmi, ďalej aby sme rozmýšľali rovnakým spôsobom, aby sme používali rovnaký pojmový systém počas realizácie programu.

Našou snahou je dosiahnuť, aby si sa necítil(a) sám/sama počas prípravnej fázy, ani počas práce so žiakmi, aby si vždy vedel(a), že si súčasťou výborného tímu a ako člen/členka aj Ty môžeš pomáhať iným, resp. môžeš sa obrátiť na ostatných o pomoc – či už ide o organizačné záležitosti alebo o pedagogickú prácu.

Náš prístup vychádza z presvedčenia, že tak pri rozvíjaní podnikateľských kompetencií, ako aj v každodennom živote sú nevyhnuté osobná sebareflexia a sebarozvíjanie. Preto sa kladie veľký dôraz na tento moment počas rozvíjania kompetencií študentov.

V tomto duchu bola vypracovaná naša Metodická príručka.

Prajeme Ti úspešnú prácu!

Obsah

PREDHOVOR	1
1. O PROJEKTE „PROVOCENT”	3
1.1. RÁMEC SPOLUPRÁCE.....	4
1.2. CIELOVÉ SKUPINY	5
1.3. CIELE PROJEKTU.....	5
1.4. PREČO JE PROJEKT PROVOCENT INOVATÍVNY?.....	6
2. DÔVODY PRE ROZVOJ PODNIKATELSKÝCH KOMPETENCIÍ A POLITICKÉ SÚVISLOSTI.....	7
2.1. VZDELÁVACIA STRATÉGIA EURÓPSKEJ ÚNIE	7
2.2. OČAKÁVANIA TRHU PRÁCE.....	9
2.3. DIGITÁLNA GENERÁCIA, DIGITÁLNA GRAMOTNOSŤ.....	11
3. POZADIE ODBORNÉHO PROGRAMU	12
3.1. PODNIKATELSKÁ KOMPETENCIA.....	12
3.2. ŠPECIFIKÁ M-LEARNINGU	16
3.3. PROBLÉMOVO ORIENTOVANÉ EDUKAČNÉ PROSTREDIE	20
3.4. TZV. BLENDED LEARNING	21
4. PROGRAM NA ROZVÍJANIE PODNIKATELSKÝCH KOMPETENCIÍ	25
4.1. KONCEPCIA A ŠTRUKTÚRA PEDAGOGICKÉHO PROGRAMU.....	25
4.2. OBSAH A SYNERGIE PROGRAMOVÝCH PRVKOV.....	29
4.3. INFORMATICKÉ POZADIE DIŠTANČNÉHO VZDELÁVANIA.....	32
5. ÚLOHY MENTOROV	33
5.1. ZÁSADY PEDAGOGICKEJ PRÁCE MENTOROV	33
5.2. AKTIVITY MENTOROV V SÚVISLOSTI S PROGRAMOM	36
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY.....	41
PRÍLOHY	0

1. O PROJEKTE „ProVocEnt”

Projekt sa realizuje v spolupráci týchto dvoch partnerských organizácií: Interregio Fórum Egyesület (InterRegio Forum Association) so sídlom v Budapešti a Združenie za spoločné ciele (Szövetség a Közös Célokért, SZAKC) so sídlom v Komárne.

Projekt pod registračným číslom SKHU/1601/4.1/062 bol podaný Európskemu fondu regionálneho rozvoja nevládnou organizáciou Interregio Fórum Egyesület v rámci programu cezhraničnej spolupráce medzi Slovenskom a Maďarskom Interreg V-A - Interreg V-A Slovakia-Hungary Cross Border Cooperation Programme.

Oficiálny názov projektu je: Promoting Entrepreneurship in the Vocational Education (po maďarsky: A vállalkozás népszerűsítése a szakképzésben), skratka ProVocEnt vznikla na základe anglického názvu projektu.

Sme toho názoru, že v našom regióne sa v odbornej príprave študentov príliš málo pozornosti venuje rozvíjaniu podnikateľského zmysľania a kompetencií. Je to jedným z dôvodov, prečo sa nedostatočne využíva podnikateľský potenciál mladej generácie a prečo začne podnikat v priebehu desiatich rokov po skončení odbornej prípravy menej mladých ľudí, ako by bolo možné očakávať.

Pričom samostatná zárobková činnosť a inovatívne, pružné malé podniky pravdepodobne budú pokrývať v budúcnosti stále väčší segment globálneho trhu práce.

Považujeme za potrebné, aby sa v rámci odbornej prípravy študentov – alebo mimo nej v rámci doplnkového vzdelávania – aplikovali inovatívne metódy a formy štúdia, ktoré pomáhajú mladým ľuďom osvojiť si podnikateľské kompetencie.

Cieľom projektu je rozvíjať podnikateľské kompetencie v rámci príslušného vzdelávacieho programu, ako aj posilňovať a zefektívniť cezhraničnú odbornú spoluprácu.

Vedúcim partnerom projektu je organizácia Interregio Fórum Egyesület, cezhraničným partnerom je Združenie za spoločné ciele (SZAKC).

Doba trvania projektu: 1. septembra 2017 – 31. decembra 2018.

Vedúci partner projektu, organizácia Interregio Fórum Egyesület so sídlom v Budapešti bola založená v roku 1997 ako verejnoprospešná organizácia. Jej cieľom je vypracovať a šíriť inovatívne postupy a dobré praxe. Organizácia sa zameriava na využívanie potenciálu regionálnej spolupráce, na šírenie nových možností a moderných osvedčených postupov, ako aj na inovatívne využívanie informačnej a komunikačnej technológie v oblasti vzdelávania a rozvoja cestovného ruchu. Organizácia realizovala viacero úspešných projektov, ako napr. vytvorenie Klasteru odbornej prípravy v Dunajskom regióne, členom klasteru je aj združenie SZAKC. O organizácii, o partneroch a projektoch si môžete získať podrobné informácie na webovej stránke www.interregioforum.hu. E-mailová adresa: info@interregioforum.hu.

Cezhraničným partnerom zo Slovenska je Združenie za spoločné ciele – Szövetség a Közös Célokért, ktoré od svojho vzniku, teda od roku 2001 získalo bohaté skúsenosti v oblastiach ako regionálny rozvoj, odborná príprava, vzdelávanie pre dospelých; a úspešne realizovalo viaceré projekty v rámci výziev z Maďarska, zo Slovenska a z Európskej únie, Združenie organizovalo viaceré konferencie pre riaditeľov a učiteľov odborných predmetov stredných odborných škôl s vyučovacím jazykom maďarským na Slovensku, kde si tieto odborníci mohli vymieňať skúsenosti a prezentovať svoje názory. Z iniciatívy združenia SZAKC 27. novembra 2015 v Dunajskej Strede bola založená sieť škôl s vyučovacím jazykom maďarským na Slovensku, kde sa realizuje odborná príprava.

1.1. Rámec spolupráce

Slovensko i Maďarsko charakterizuje v súčasnosti vážny nedostatok profesionálnej pracovnej sily. Ponuka vzdelávacích programov na stredných odborných školách stále menej korešponduje s požiadavkami trhu práce. Cieľom projektu je, aby žiaci stredných škôl boli motivovaní k osvojeniu si podnikateľských kompetencií, projekt teda nepriamo ich nabáda k tomu, aby zostali a pracovali doma.

V súčasnosti podnikateľské kompetencie sú nevyhnutné k úspešnému životu, napriek tomu ostávajú nevyužitú, resp. málo využitú. Z tohto hľadiska nie sú

výnimkou ani prihraničné regióny Maďarska a Slovenska: využívanie potenciálu podnikateľských zručností aj v tomto regióne je hlboko pod 100%. V našom projekte sa k rozvíjaniu podnikateľských kompetencií postupuje inovatívnym spôsobom. V záujme maximalizácie efektívnosti sú od seba oddelené odborné a technické vedenie projektu. Za realizáciu projektu z technickej stránky sú zodpovední projektoví manažéri, kým úlohou dvoch odborných projektových manažérov je riadenie a kontrola činnosti mentorov. Úlohou mentorov je starať sa o 8–12 členné tímy formou prednášok a osobných stretnutí. Členovia tímu sú vybraní jednotlivými mentormi.

1.2. Cieľové skupiny

1. Žiaci posledného ročníka na strednej odbornej škole
2. Mladí nezamestnaní absolventi
3. Odborné stredné školy

1.3. Ciele projektu

Prvotným cieľom projektu je vytvoriť cezhraničnú spoluprácu, v rámci ktorej sa bude podporovať rozvíjanie podnikateľských schopností v rámci odborného vzdelávania a prípravy, preto v záujme dosiahnutia nasledovných dlhodobých cieľov našim cieľom je:

- Zvýšiť záujem o podnikanie u mladých absolventov stredných odborných škôl v prihraničných regiónoch,
- Rozvíjať cezhraničnú spoluprácu,
- Využívať ekonomický potenciál v prihraničných regiónoch,
- Bojovať proti nezamestnanosti mladých.

Ku konkrétnym cieľom projektu možno zaradiť nasledovné body:

- Analýza problémov súvisiacich s vyučovaním podnikateľských kompetencií a vytvoriť adekvátne metódy a nástroje na riešenie týchto problémov,
- Prezentácia pozitívnych príkladov v kruhu mládeže a motivovať mladých k budovaniu podnikateľskej kariéry,
- Pozbierať a odovzdať najlepšie nápady a skúsenosti.

1.4. Prečo je projekt ProVocEnt inovatívny?

V projekte sa vyslovene sústreďuje na rozvíjanie podnikateľských kompetencií. Cieľom je, aby mentori odovzdávali svojim študentom nielen suché teoretické vedomosti, ale aby im zabezpečili aj individuálnu pomoc a takto podporovali u nich podnikateľské zmýšľanie, podnikateľské postoje.

Pred vývojom učebných materiálov sa realizovala analýza štúdií, potom adaptáciou osvedčených postupov boli vypracované digitalizované učebné obsahy s metodikou m-learningu.

Strategický cieľ projektu

- Vypracovať a v rámci pilotného vzdelávania odskúšať **skúšobnú metodiku** pre cieľovú skupinu žiakov stredných odborných škôl vo veku 16–18;
- Na základe skúseností vypracovať **odporúčania** pre tých, ktorí majú rozhodovacie právomoci v pertraktovaných odborno-politických záležitostiach.

Je dôležité vedieť o odbornom zameraní projektu, že cieľom nie je vyučovať teoretické vedomosti potrebné k manažovaniu podniku, dôraz sa skôr kladie na **rozvoj postojov, ktoré sú základom k podnikateľskému zmýšľaniu** a konaniu (samostatné rozhodovanie, pozitívny prístup k výzvam, racionálne riskovanie, vrátane dopúšťania sa chýb, riešenie nedostatku istoty, prípravy na zmeny a ich riešenie a pod.), **a na rozvoj kompetencií, ktoré sú k tomu potrebné** (vytvorenie pozitívneho sebaobrazu, sebamanažovanie, kreativita, kritické zmýšľanie, schopnosť riešiť problémy, ochota spolupracovať, komunikácia).

Pilotné vzdelávanie sa uskutoční metódou **blended learning**. S mladými ľuďmi, ktorí študujú na strednej škole alebo v rámci kurzov pre dospelých a ktorí majú záujem o podnikanie, pracujú šiesti mentori; v jednej skupine je 8–12 študentov.

Pedagogický program obsahuje 30 hodinové m-learningové učivo, okrem toho sa realizujú skupinové workshopy, individuálne konzultácie s mentormi a podujatia na budovanie kontaktov. Naším cieľom je čo najviac individualizovať vyučovací proces, preto mentori s prihliadnutím na potreby jednotlivých študentov pre každého z nich vypracujú **individuálne vzdelávacie cesty**.

V rámci projektu bude vyvinuté digitálne učive pre mobilné zariadenia a účastníci projektu si ich môžu osvojiť prostredníctvom tzv. m-learningových procesov.

Projekt ProVocEnt je inovatívny aj preto, lebo vyučovanie sa realizuje pomocou výučbového programu vyvinutého na tablety. Vlastná aplikácia pre tablety pomocou špeciálneho algoritmu sleduje napredovanie frekventantov.

Prečo sa oplatí žiakom zapojiť sa do projektu?

ProVocEnt môže byť kľúčom k dobrému startupu. Slovo startup je v súčasnosti veľmi módne, v skutočnosti znamená začínajúcu firmu.

Vzhľadom na to, že projekt ProVocEnt sa zameriava na rozvíjanie zručností, môže pomôcť žiakom nájsť si dobrú príležitosť alebo vhodnú medzeru na trhu. Projekt ProVocEnt naučí študentov rozmýšľať ako podnikateľ a pomáha im podnikáť ako samostatne zárobkovo činná osoba.

Prečo sa oplatí školám zapojiť sa do projektu?

Projekt ProVocEnt môže znamenať budúcnosť odborného vzdelávania a prípravy. V budúcnosti pravdepodobne namiesto tradičného vyučovania z kníh a iných materiálov v papierovej podobe sa výučba bude realizovať metódami e-learningu a m-learningu. Kto verí v nové vyučovacie metódy, ponúkame mu príležitosť zapojiť sa do projektu a tak získať skúsenosti v tejto oblasti.

2. DÔVODY PRE ROZVOJ PODNIKATEĽSKÝCH KOMPETENCIÍ A POLITICKÉ SÚVISLOSTI

2.1. Vzdelávacia stratégia Európskej únie

Kľúčom k úspechu je priebežné reagovanie na meniace sa prostredie, čo umožňujú kreatívne zdroje. Vzdelávanie a výchovu treba zmeniť tak, aby školy opúšťali mladí ľudia, ktorí rozmýšľajú naozaj kreatívne a inovatívne, ktorí sa vynájdu v každej životnej situácii. Je mimoriadne dôležité, aby si každý osvojil kľúčové kompetencie a aby osvojené zručnosti mohol neustále aktualizovať. Keďže v rozvíjaní kreativity a inovácie má jedinečnú úlohu

vzdelávanie, nie je prekvapivé, že prioritné oblasti Európskeho roku tvorivosti a inovácie sú identické s cieľmi programu doživotného vzdelávania.

Cieľom Stratégie EU 2020 je zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu.

Stratégia sa zameriava na 5 hlavných oblastí, a to

- podpora zamestnanosti,
- výskum a inovácie,
- vzdelávanie,
- boj proti chudobe a sociálneho vylúčenia, ako aj
- boj proti zmene klímy a hospodárenie s energiou.¹

V rámci stratégie EU 2020 má významné miesto oblasť vzdelávania; dôvodom je skutočnosť, že v spoločnosti založenej na vedomostiach práve vzdelávanie zabezpečuje udržanie konkurencieschopnosti a zabezpečuje vysoko kvalifikovanú pracovnú silu.

V rámci stratégie sa osobitný dôraz kladie na tému rozvoj podnikania a na vyučovanie podnikania, pričom prioritou je vybudovanie ekonomiky založenej na vedomostiach a inovácii.

Na základe uvedeného sú v stratégii vytýčené nasledovné ciele:

- znížiť mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky pod 10%
- zvýšiť podiel dospelaj populácie vo veku 30–34 rokov s ukončeným vysokoškolským vzdelaním na 40 %.

Tieto požiadavky patria predovšetkým do legislatívnej a riadiacej právomoci jednotlivých členských štátov.

V referenčnom rámci kľúčových kompetencií slúžia k realizácii kvalitného vzdelávania nasledovné odporúčanie: členské štáty majú zabezpečiť, „aby ich systémy počiatočného vzdelávania a odbornej prípravy ponúkali všetkým mladým ľuďom prostriedky na rozvíjanie kľúčových kompetencií v takej miere, ktorá ich vybaví pre život v dospelosti, a ktorá bude predstavovať základ pre ďalšie vzdelávanie a profesionálny rast.”²

V roku 2012 Komisia vo svojom oznámení „Prehodnotenie vzdelávania: investície do zručností na dosiahnutie lepších sociálno-ekonomických

¹Európska komisia: Oznámenie Európskej komisie – EURÓPA 2020. Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu. (EU 2020 stratégia) Brusel, 03.03. 2010, COM (2010) 2020 végleges http://ec.europa.eu/europe2020/index_hu.htm

²Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady č. 2006/962/ES (z 18. decembra 2006) o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie. Úradný vestník Európskej únie L 394., 30. 12. 2006

výsledkov” poukázala na to, že „jednou z priorit efektívneho využívania fondov by mali byť včasnejšie stupne vzdelávania, aby sa predišlo chybám vo vzdelávaní počas raného detstva a ich dôsledkom v dospelosti (výsledky v škole, miera zamestnanosti, zárobok, prevencia pred kriminalitou, zdravie atď.”³

Jedným zo strategických cieľov Európskej únie v oblasti vzdelávania je rozvoj európskej dimenzie, podporovanie spolupráce a sieťovania medzi vzdelávacími inštitúciami, ako aj rozvoj výmeny informácií a skúseností o otázkach vzdelávacích sústav členských štátov EÚ.

V roku 2009 Rada vypracovala závery o strategickom rámci pre európsku spoluprácu v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, v dokumente sú stanovené strategické ciele a súvisiace európske referenčné hodnoty.

V záveroch sú stanovené nasledovné štyri strategické ciele:

- realizácia celoživotného vzdelávania a mobility, ako aj vytvorenie systémov vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré vo väčšej miere reagujú na zmenu a sú otvorenejšie voči širšiemu svetu,
- zlepšovanie kvality vzdelávania a odbornej prípravy, je potrebné venovať viac pozornosti zvyšovaniu úrovne základných zručností, ako sú schopnosť písať a počítať, a zatriaktívnením matematiky, vedy a techniky a posilnením jazykových kompetencií,
- podpora spravodlivosti, sociálnej súdržnosti a aktívneho občianstva v záujme toho, aby všetci občania mohli rozvíjať svoje odborné zručnosti počas celého života – a to bez ohľadu na osobné či sociálno-ekonomické postavenie,
- posilňovanie tvorivosti a inovácie vrátane podnikavosti na všetkých úrovniach vzdelávania a odbornej prípravy, lebo sa považujú za jednu z hlavných hybných síl udržateľného hospodárskeho rozvoja. Predovšetkým treba podporovať, aby občania nadobudli také spôsobilosti, ako napr. digitálne spôsobilosti, iniciatívnosť a podnikavosť, a kultúrne povedomie.⁴

2.2. Očakávania trhu práce

³Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a socioálnemu výboru, a Výboru regiónov (2012): Prehodnotenie vzdelávania: investície do zručností na dosiahnutie lepších sociálno-ekonomických výsledkov Strasbourg, 20.11. 2012. COM (2012) 669 final. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0669&from=EN>

⁴<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A52009XG0528%2801%29>

Pri skúmaní potrieb a očakávaní trhu práce máme položiť nasledovné otázky, na ktoré sa hľadajú odpovede:

- Aké pracovné miesta budú existovať v nasledovných 10–15 rokoch?
- Aká kvalifikácie bude potrebná pre tieto pozície?
- Akými minimálnymi kompetenciami majú disponovať potenciálni uchádzači na trhu práce, aby sa zamestnali a našli si adekvátne pracovné miesto?
- Čo bude výhodnejšie: pracovať ako samostatne zárobkovo činná osoba, alebo zamestnanec?
- Akú kvalifikáciu a prípravu potrebuje človek pre kariéru a úspešný život?

Pri skúmaní úloh a cieľov vzdelávacieho systému je dôležité odpovedať aj na otázku, na čo a ako treba pripraviť na budúcnosť tých, ktorí v súčasnosti ešte študujú.

Iniciatíva Európskej komisie „Nové zručnosti pre nové pracovné miesta“ (New Skills for New Jobs, NSNJ) pomáha všetkým tým, ktorí hľadajú odpoveď na otázky, ktoré sme položili vyššie. Cieľom programu „Nové zručnosti pre nové pracovné miesta“ je pomáhať ľuďom získať potrebné vedomosti a zručnosti, zároveň má im pomáhať pri hľadaní vhodného zamestnania.

K tomu je však potrebné mať k dispozícii presné údaje o tom, v akých oblastiach bude potrebných najviac pracovníkov v budúcnosti a aké kľúčové kompetencie budú potrebovať títo kvalifikovaní pracovníci.

Európska komisia odštartovala iniciatívu „Nové zručnosti pre nové pracovné miesta“ v roku 2008. V súvislosti so situáciou na trhu práce v nasledovných rokoch boli vytýčené hlavné priority a súvislosti, ktoré existujú medzi potrebami trhu a kompetenciami pracovníkov.

Prioritným cieľom tejto iniciatívy je aj otázka samozamestnania, teda podporovanie podnikania v kruhu osôb s nižším vzdelaním, takto sa má znížiť riziko nezamestnanosti v ich kruhu.

Sme svedkami neustálych zmien aj v oblasti charakteru práce a miesta výkonu práce.

Na základe výskumov možno skonštatovať, že medzi najdôležitejšie kompetencie pracovníkov patria tieto: tvorivosť, ochota sebamanažovania, komunikačné a analyzačné schopnosti, sociálna citlivosť a schopnosť pracovať a komunikovať v multikultúrnom prostredí.

Uvedené kompetencie nie sú potrebné len z hľadiska ekonomickej prosperity, ale sú zárukou spoločenskej kohézie, ako aj osobnej a občianskej prosperity.

2.3. Digitálna generácia, digitálna gramotnosť

Rozvoj digitálnej gramotnosti je významný z viacerých aspektov. Jednak je dôležitý na základnej i strednej škole z dôvodu požiadaviek trhu práce. Na druhej strane je dôležitý aj z hľadiska socializácie a rozšírenie vzdelávacieho priestoru žiakov a študentov.

Digitálna gramotnosť nepatrí medzi vrodené zručnosti, ale úzko súvisí s digitálnou kompetenciou, ako aj s otvorenosťou voči novým technológiám a ich suverénnym ovládaním.

„Gramotnosť v oblasti informačno-komunikačných technológií možno definovať ako schopnosť, záujem a postoj jednotlivca, ktoré mu umožňujú adekvátne používať informačno-komunikačné prostriedky v záujme získať prístup k informáciám s cieľom, aby ich integroval, vyhodnocoval, vytvoril nové vedomosti a tieto vedomosti prostredníctvom komunikácie aj zdieľal s

inými ľuďmi, aby sa mohol efektívne zapojiť do života spoločnosti” (Lennon a kol, 2003, s. 8, cituje Tongori, 2012)⁵

Digitálna kompetencia sa od mnohých iných kompetencií líši v tom, že je znakom komplexnej, digitálne gramotnosti.

Jeden z modelov digitálnej kompetencie bol vypracovaný Antoniom Calvanim a spolupracovníkmi (Calvani a kol., 2008), ktorí ju definovali ako súbor troch dimenzií:

1. **Technologická dimenzia:** v centre ktorej stojí schopnosť riešiť problémy a pružne sa adaptovať na meniace sa technologické prostredie,
2. **kognitívna dimenzia:** v tejto majú dôraz interpretácia, selekcia, „čítanie” informácií,
3. **etická dimenzia:** ktorá obsahuje budovanie a udržiavanie kontaktov s inými, komunikáciu, zodpovedné používanie technológie.

V každodennej pedagogickej praxi sa tieto dimenzie prejavujú nie oddelene, ale sa prelínajú. Takým spôsobom rozvíjanie digitálnej kompetencie je komplexný proces, ktorý sa týka všetkých uvedených dimenzií.

Je dôležité dbať o to, aby sa používaním IT prostriedkov v procese výchovy a vzdelávania realizovala samostatná aktívna činnosť žiakov.

Digitálne učebné materiály a učebné pomôcky, ktoré sú statické, nevyžadujú aktívnu účasť a zapojenie žiakov, nepodporujú rozvíjanie digitálnej gramotnosti.

Z uvedených dôvodov v našom projekte sa pracuje s digitálnymi obsahmi, ktoré majú za výsledok aktívnu činnosť žiakov, ich vzájomnú spoluprácu, vytvorenie rôznych projektových produktov.

3. POZADIE ODBORNÉHO PROGRAMU

3.1. Podnikateľská kompetencia

---

⁵<http://dl-sulinet.educatio.hu/download/letoltheto-dokumentumok/Digitalis-irastudas.pdf> - Dr. Abonyi-Tóth Andor, Dr. Turcsányi-Szabó Márta: A digitális írástudás fejlesztésének lehetőségei; Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. Digitális Pedagógiai Osztály, IKT Módszertani Iroda, 2015

Podnikateľská kompetencia prispieva k tomu, aby jednotlivec mohol realizovať svoje nápady, aby dosiahol svoje ciele. Pod pojem podnikateľská kompetencia možno zaradiť kreativitu, ochotu riskovať, riešenie neistoty, inováciu, ako aj systém schopností, ktoré umožňujú jednotlivcovi, aby si v záujme dosiahnutia vlastných cieľov vedel vypracovať a realizovať plány.

Všetky uvedené kompetencie sú dôležité preto, aby sa z človeka stal podnikateľ, aby mohol vyvíjať svoje podnikateľské ekonomické a spoločenské aktivity. Zároveň prispieva ku každodennému životu, k vytvoreniu a posilneniu iniciatívnosti.

Schopnosti, ktoré zaraďujeme pod pojem podnikateľská kompetencia umožňujú, aby si jednotlivec mohol stanoviť ciele, stratégie, ktoré sú potrebné k realizácii cieľov, aby mohol naplánovať ich realizáciu, ako aj riešiť tie faktory neistoty, ktoré sa počas riešenia rizík vynárajú.

Iniciatívnosť aj podnikateľská kompetencia vznikajú ako komplexná jednota takých komponentov, ako sú poznatky, zručnosti a postoje. Kadocsa (2001) nasledovným spôsobom definuje ideálneho malého podnikateľa - živnostníka: „je zliatinou podnikateľa, manažéra a odborníka”.

Kompetencia „iniciatíva a podnikavosť”, definovaná Európskou úniou obsahuje nasledovné zložky:

- Do problematiky potrebných **vedomostí** patrí osvojenie si základných pravidiel fungovania podniku a ekonomiky, ako aj základných poznatkov o legislatívnych pravidlách súvisiacich s podnikaním a marketingových poznatkov.
- **Rozvoj** zručností sa realizuje v dvoch základných vekových kategóriách. Jednak v rámci výchovy mládeže sa podporuje vznik a rozvoj zručností, ktoré sa vzťahujú na tvorivosť, inovatívnosť a ochotu riskovať.

Na druhej strane vo fáze účelového vzdelávania v dospelom veku ide o rozvíjanie zručností, ktoré súvisia s úlohami riadenia a manažovania, hodnotenia a sebahodnotenia, komunikácie, plánovania, organizovania, riadenia, vedenia a delegovania. Čo sa týka metodiky vyučovania, v tomto prípade sa majú dostať do popredia, tréningy, moderované a facilitované skupinové procesy.

- K tematike pozitívneho podnikateľského **postoja** patrí nezávislosť, motivácia, iniciatívnosť, inovačná ochota v súkromnom a spoločenskom

živote. Zároveň ho musí charakterizovať angažovanosť, ktorá prispieva k realizovaniu úloh, riešeniu problémov a zmien.

Výrazne treba posilniť tie súčasti postoja, ktoré pomáhajú vytvoriť reálne sebaopoznanie, sebaobraz, ktoré pomáhajú jednotlivcovi reálne hodnotiť vlastné podnikateľské zámery.

Obsahové prvky témy „Rozvoj podnikateľských kompetencií“ v projekte obsahujú elementy uvedených troch komponentov. Obsah učiva a súvisiace úlohy majú za cieľ rozvíjať komplexný systém podnikateľských kompetencií.

Náš program na rozvíjanie podnikateľských kompetencií je budovaný na týchto postojových prvkoch:

Prostriedky na formovanie postojov v rámci vzdelávacieho obsahu m-learningu vyzdvihujú 6 znakov podnikateľského postoja podľa J. Timmonsa (2003), ktoré sú nasledovné:

- **Angažovanosť a odhodlanosť.** Tento postoj pomáha podnikateľovi zvládnuť prekážky. Tento postoj zahŕňa v sebe aj obetavosť, vďaka ktorej podnikateľ dokáže investovať veľmi veľa času a energie do svojej firmy. Človek s takýmito postojmi dokáže vstať a ďalej pracovať aj po neúspechoch a pádoch.
- **Posadnutosť úspechom.** Tento charakteristický znak vyjadruje mieru identifikácie podnikateľa so svojou firmou, do akej miery je ochotný obetovať svoj život podnikaniu. Človek s takýmto postojom sa neustále zaoberá skúmaním potrieb svojich zákazníkov, neustále sleduje konkurenciu a vo svojom podnikaní využíva to, čo sa od nich odnaučil.
- **Tolerovanie rizík, ambivalentnosti, neurčitosti.** Tieto znaky poukazujú na schopnosť ochoty ísť do rizík. To však neznamená, že podnikateľ by mal mať rád nejasné situácie, ale v každom prípade musí byť schopný tolerovať ambivalentné, nejasné situácie.
- **Tvorivosť, schopnosť adaptovať sa.** Tento znak poukazuje na individuálnu kreativitu a dômyselnosť. Pričom sú dôležité sebaistota, proaktivita a priebežné inovácie, schopnosť využívať nevšedné nápady a možnosti, neustále obnovovanie podnikateľskej koncepcie.
- **Snaha o excelentnosť.** Tento bod znamená vypracovanie vlastného systému noriem a jeho dôsledné uplatňovanie. Podnikateľa s týmto postojom charakterizuje uprednostňovanie kvality a vytyčovanie stále

nových cieľov, neustále skúmanie seba a vlastnej firmy, takýto podnikateľ pozná svoje silné a slabé stránky.

- **Vedenie, riadenie.** Podnikateľ má byť schopný a ochotný budovať si tím. Musí dôverovať svojim spolupracovníkom, má sa snažiť o to, aby dosahovali maximálne výsledky. Nemá byť „osamelým vlkom“, ale vedúcim vlčej svorky.⁶

---

⁶http://kgk.uni-obuda.hu/sites/default/files/07_Bogath_Agnes.pdf - Bogáth Ágnes A vállalkozói attitűd szerepe a vállalkozásfejlesztésben

3.2. Špecifiká m-learningu

Využívanie mobilnej technológie sa čoraz viac uplatňuje aj vo výučbe, sem možno zaradiť tie pedagogické nástroje, ktoré predstavujú viac, ako len aplikáciu určitej technológie.

Výrazom mobil learning (m-learning), teda mobilným vzdelávaním, učením sa nazýva učenie sa pomocou mobilných zariadení. Významným charakteristickým znakom je, že pre rozmery zariadení sa môže realizovať kdekolvek, teda zabezpečí priestorovú nezávislosť vzdelávania.

Mobilná technológia medzi inými zabezpečuje interaktivitu, okamžité získanie informácií, spoluprácu a individualizáciu.

Medzi bádateľov, ktorí sa zaoberajú edukačným významom m-learningu, patrí aj Noleen Turner, ktorá ho definuje takto: „odovzdávanie vzdelávacích obsahov a zážitkov žiakom a to v čase a priestore, keď to potrebujú. Ide o edukačný obsah, ktorý je k dispozícii kedykoľvek a kdekolvek a pomocou neho je možné zvyšovať výkonnosť. M-learning je riadený žiakom, nie technológiou” (Turner, 2012).

Turner poukazuje aj na to, že mobilná technológia vyžaduje odlišný pedagogický prístup, ako e-learning. Z dôvodu iných rozmerov obrazovky mobilných zariadení musia byť použité iné typy adekvátnych informácií, aj ich kvantita musí byť iná, to všetko vyžaduje odlišný pedagogický prístup. Výskumné výsledky poukazujú na to, že m-learning je výhodný predovšetkým pri odovzdávaní kratších informácií a vzdelávacích obsahov, ktoré sú ľahko spracovateľné.

M-learning vlastne umožňuje žiakovi učiť sa podľa vlastných potrieb, tento spôsob výučby je nezávislý od priestoru a času, preto je menej štruktúrovaný a formálny. Jeho dôležitým charakteristickým znakom je, že medzi praktickou aplikáciou a učením uplynie málo času, čo má za výsledok, že úspešnosť výučby sa dá merať a vyhodnotiť pomerne skoro.

„Medzi prínosmi výučby podporovanej mobilnou technológiou z pedagogického hľadiska sa spomínajú predovšetkým tieto (Hashemi, Azizinezhad, Najafi, Nesari, 2011):

- Interakcie: žiaci majú možnosť interagovať s vyučujúcim i medzi sebou
- Mobilita: s mobilnými zariadeniami sa ľahšie manipuluje, ako s knihami, mobily umožňujú robiť si zápisky a to buď pomocou klávesnice alebo rukopisom, resp. hlasovým ovládaním
- Spolupráca: mobilné zariadenia umožňujú spolupracovať žiakom, ktorí sú ďaleko od seba

- Príťažlivosť nového prvku – zapojenie žiakov: mobilné zariadenia patria ku každodennému životu žiakov, radi ich používajú
- Zvyšovanie motivácie: žiaci sa budú viac angažovať, ak môžu držať v ruke to, o čom sa učia a skôr si osvoja i obsahy
- Znižovanie digitálnej priepasti: mobilné zariadenia sú lacnejšie, ako väčšie počítačové systémy, zároveň sa dajú všestrannejšie využívať, má k nim prístup väčšia časť obyvateľstva
- Učenie sa Just-in-time: zvýši sa vzdelávací výkon, ak žiaci majú prístup k relevantným a aktuálne potrebným materiálom
- Táto metóda môže pomáhať aj žiakom s niektorými druhmi postihnutia.”⁷

Mobilná technológia poskytuje nové didaktické možnosti v pedagogickom procese.

Výsledky rôznych výskumov poukazujú na to, že m-learning podporuje rozvoj kreativity u žiakov, posilňuje ich samostatnosť, umožňuje im ísť individuálnou vzdelávacou cestou, z tohto dôvodu sú žiaci viac angažovaní.

To zároveň znamená, že žiaci nie sú len v úlohe konzumenta v procese vzdelávania a osvojenia si vzdelávacích obsahov, ale môžu byť aj ich aktívnymi tvorcami – či je reč o učebniciach, o rôznych obsahoch na internete alebo o edukačných balíkoch.

Mobilná technológia podporuje a posilňuje neformálne vzdelávanie, ktorému otvára nový priestor. Používaním mobilných zariadení sa žiaci učia, ani si to nevšimnú, čo môže byť základom k celoživotnému vzdelávaniu, ba dokonca môže zvýšiť ich šance na trhu práce.

---

⁷Dr. Abonyi-Tóth Andor, Dr. Turcsányi-Szabó Márta: *A mobiltechnológiával támogatott tanulás és tanítás módszerei; Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. Digitális Pedagógiai Osztály, IKT Módszertani Iroda, 2015*

Podľa Andrása Benedeka: „Čo sa týka veku, neformálne učenie sa začína v stále skoršom veku a trvá do stále vyššieho veku. Ako sa stále viac presadzuje informatika, stále viac ľudí má prístup k širokopásmovému internetu a mobilným sieťam, tak sa postupne menia technické podmienky neformálneho vzdelávania. (...) Ako sa stále viac presadzuje informatika, stále viac ľudí má prístup k širokopásmovému internetu a mobilným sieťam, tak dochádza ku kvalitatívnej zmene technických podmienok neformálneho individuálneho vzdelávania. Pre tradičné pedagogické zmýšľanie najdôležitejšou výzvou v nasledovných rokoch bude postupné rozširovanie neformálneho vzdelávania. Vo vyspelých krajinách je všeobecne rozšíreným trendom, že táto vzdelávacia forma hrá stále významnejšiu úlohu oproti inštitucionálnemu vzdelávaniu. Platí to aj vtedy, ak sa táto forma vzdelania necharakterizuje získaním diplomov, kvalifikácií a titulov, hoci aj v tomto prípade sú dôležité cieľ a obsah vzdelávania. Mobilná forma vzdelávania získava stále väčší priestor na základnom stupni, ako aj na ďalších stupňoch vzdelávania.” (Benedek, 2013).⁸

Mobilné zariadenia otvárajú nové perspektívy v pedagogike, lebo nie sú stacionárne a zabezpečujú veľkú pružnosť. Vďaka prístupu k multimediálnym obsahom možno ich chápať ako nový didaktický nástroj, lebo

---

⁸ Dr. Abonyi-Tóth Andor, Dr. Turcsányi-Szabó Márta: *A mobiltechnológiával támogatott tanulás és tanítás módszerei; Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. Digitális Pedagógiai Osztály, IKT Módszertani Iroda, 2015*

doplňujú proces získavania poznatkov a zároveň prispievajú k rozvíjaniu kompetencií.

Čo sa týka podporovania procesu vzdelávania, veľkú úlohu tu zohráva skutočnosť, že smartfóny a tablety tvoria organickú súčasť každodenného života žiakov a to aj vtedy, keď mnohí z nich používajú tieto zariadenia predovšetkým na zábavu.

Úlohou vyučovania je okrem iného aj to, aby sa žiaci naučili využívať svoje mobilné zariadenia v prospech vlastných priamych a nepriamych vzdelávacích procesov.

Podstatou technológie „jedna ku jednej“ je, že každý žiak pracuje so svojim zariadením, z tohto dôvodu je možné zapojiť každého do spoločnej práce nezávisle od priestoru a času.

Ako dôležitý aspekt však treba spomenúť, že organizovanie a riadenie vyučovania mobilnou technológiou vyžaduje netradičné metodické postupy vo vyučovaní, jedným z dôležitých prvkov je, že vzdelávací obsah musí byť rozdelený na menšie časti.

Cieľom m-learningu je okrem iného to, aby žiak tieto menšie časti absolvoval v čase, ktorý má k dispozícii, ktorý je vyhradený na štúdium príslušnej časti.

Mobilné zariadenia patria medzi najdôležitejšie nástroje spoločenských aktivít. Žiaci sa preto zapájajú do vzdelávacieho procesu nie ako pasívni, ale ako aktívni účastníci. To znamená, že sú v aktívnom kontakte s učivom, ale zároveň interagujú s mentorom a so svojimi spolužiakmi.

Ako významný pedagogický aspekt možno spomenúť, že nestačí vzbudiť záujem o mobilné zariadenia, ale treba zabezpečiť aktivity a zážitky, ktoré sú orientované na žiakov.

Kľúčovým momentom nášho programu je rozvíjanie podnikateľských kompetencií podporované mobilnými zariadeniami.

Našou snahou je vypracovať dobre štruktúrovaný, motivujúci program pre študentov – účastníkov programu. Ako sa už spomenulo vyššie, metóda m-learningu je vhodná na preberanie a osvojenie si menších obsahových jednotiek. Počas mentorskej práce nabádame našich spolupracovníkov k tomu, aby pomáhali žiakom osvojiť si učivo na takej úrovni, aby osvojené vedomosti vedeli aj aplikovať; naši mentori majú pomáhať žiakom vytvoriť si otvorené postoje, a aby sa snažili o to, aby si žiaci osvojili tematiku jednotlivých modulov do hĺbky. K tomu chceme prispieť organizovaním a

realizáciou spoločných tímových stretnutí, teda k tomu, aby sa študenti učili navzájom.

3.3. Problémovo orientované edukačné prostredie

Počas plánovania a tvorby vzdelávacieho obsahu sme sa snažili o to, aby témy jednotlivých modulov boli vysvetlené žiakom z čo najviac aspektov. Použili sme problémovo orientovaný prístup s príkladmi z reálnych životných situácií, principiálne teda ide o vytvorenie problémovo orientovaného edukačného prostredia. Tento prístup dopĺňa zvolená vzdelávacia metóda, teda m-learning.

V posledných rokoch, ba desaťročiach sa vo vzdelávacom procese začali používať technické zariadenia, ktoré zmenili, resp. priebežne menia edukačné prostredie.

„Problémovo orientované edukačné prostredie je jedným z možných foriem komplementárneho organizovania edukačného prostredia, v ktorej sa spájajú najlepšie znaky tradičného, objektivistického a konštruktivistického prístupu: nesporné pozitíva vyučovania pomocou inštrukcií sa spájajú s výhodami konštruktivistického prístupu. Orientácia na problémy znamená, že v centre vzdelávacích procesov sú problémy.

Pri vytvorení takéhoto edukačného prostredia by sa mali všímať nasledovné kritériá:

1. Učivo treba vypracovať tak, aby boli prezentované relevantné problémy príslušnej oblasti pomocou autentických situácií, ktoré sa maximálne podobajú skutočným situáciám.
Na vzbudenie pozornosti žiakov a posilnenie ich motivácie osvojiť si učivo sa diskutuje o aktuálnych otázkach a využívajú sa osobné skúsenosti. Edukačné prostredie spĺňa túto podmienku, ak je žiak konfrontovaný reálnou úlohou, pri ktorej musí vyriešiť skutočný problém.
2. Počas organizovania vzdelávacieho procesu sa treba snažiť o to, aby sa problém pertraktoval v rôznych kontextoch, z čo najviac aspektov. Takto možno najefektívnejšie zabezpečiť pružnú aplikovateľnosť osvojených vedomostí v čo najširšom okruhu. Tejto podmienke možno vyhovieť napríklad tým, že poukazujeme na potenciálne oblasti

- aplikácie osvojeného učiva. Princíp viacnásobného kontextu a odlišných aspektov sa osvedčili aj v prípade projektového vyučovania.
3. Počas edukačného procesu treba žiakom umožniť spoločné učenie. Táto podmienka sa realizuje pri organizovaní skupinovej práce, skupinových aktivít. Skutočnými vzdelávacími komunitami (learning community) sú tie, kde hlavnou formou vzdelávania je kolaboratívne vzdelávanie.
  4. Na vstupe edukačného procesu treba zabezpečiť adekvátne informácie tak, aby sa ich študenti nielen naučili a reprodukovali, ale ich mohli použiť na aktívne konštruovanie vedomostí.
  5. Na začiatku individuálneho a tímového učenia treba presne a jednoznačne sformulovať úlohu a vzdelávací proces treba neustále sledovať a keď je to potrebné treba zabezpečiť potrebnú pomoc. Do procesu treba integrovať možnosť priebežnej spätnej väzby.
  6. Mimoriadnu pozornosť treba venovať rozvíjaniu tých kompetencií študentov, ktoré sú potrebné k samostatnému a kooperatívne učenie, k rozumnému zmysluplnému používaniu informačných a komunikačných prostriedkov.”⁹

3.4. Tzv. blended learning

Blended learning (zmiešané alebo kombinované vyučovanie) je forma vyučovania, kde sa vo vyučovacom procese kombinuje klasická forma vyučovania v triede a forma on-line vzdelávania prostredníctvom digitálnych zariadení a médií.

Medzinárodné výskumy poukazujú na to, že v súčasnosti je to jedna z najviac efektívnych foriem vzdelávania a učenia. V tomto modeli vyučovania a učenia žiaci si rozvíjajú vedomosti preberaním on-line vzdelávacích obsahov a zároveň cez efektívnu interaktívnu komunikáciu spolupracujú so svojimi spolužiakmi a mentorom.

„Tradičné” vyučovacie hodiny sa realizujú pod vedením učiteľa, význam tejto formy je v osobnom kontakte. Obsahové zameranie týchto hodín možno zobrazit nasledovnými bodmi:

(Centrálne body v rámci prezenčnej formy vyučovania)

Vyučovanie typu blended learning od žiakov, študentov, ale aj od mentorov vyžaduje niektoré nevyhnutné kompetencie.

Na strane študentov sa vyžadujú silná motivácia a zručnosti potrebné k individuálnemu učeniu.

Zo strany mentora sa zdôrazňuje ochota spolupracovať a otvorený postoj v tomto smere, pozitívne posilnenie, existencia podporného postoja, znalosť nového edukačného prostredia, ako aj znalosť nových metód komunikácie a rozvinuté komunikačné schopnosti.

Podľa odbornej literatúry sa rozlišuje šesť väčších skupín modelov blended learning (Friesen, Norm 2012):

1. *Face-to-face driver* – V prípade tejto metódy vyučujúci dáva inštrukcie, ktoré sú doplnené digitálnymi nástrojmi (6 models of blended learning <http://www.dreambox.com/blog/6-models-blended-learning>)
2. *Rotation* – Študenti sa podľa vopred stanoveného študijného plánu striedajú: majú klasické prezenčné vyučovanie i obdobia, keď študujú on-line. (Anthony Kim Education Elements <https://www.edelements.com/rotational-models-work-for-any-classroom>)

3. *Flex* – Väčšia časť učiva sa poskytuje študentom v on-line podobe, v prípade tejto metódy vyučujúci predovšetkým radí a mentoruje. ("The Four Important Models of Blended Learning Teachers Should Know About". Educational Technology and Mobile Learning <http://www.educatorstechnology.com/2014/04/the-four-important-models-of-blended.html>)
4. *Labs* – Učivo je k dispozícii študentom na on-line platforme, vyučovanie sa však realizuje na stanovenom mieste (škola, miesto školenia, pracovisko) V tomto modeli študenti absolvujú aj klasické vyučovanie prezenčnou formou. ("Blended Learning: How Brick-and-Mortar Schools are Taking Advantage of Online Learning Options" (PDF). Connections Learning. [.http://www.connectionslearning.com/Libraries/Institutional_Sales/Blended_Learning_Primer_FINAL_1.pdf](http://www.connectionslearning.com/Libraries/Institutional_Sales/Blended_Learning_Primer_FINAL_1.pdf))
5. *Self-blend* – Študenti zásadne sa učia klasickou formou, ale majú možnosť prehĺbiť si vedomosti on-line školeniami a kurzami. (6 models of blended learning" <http://www.dreambox.com/blog/6-models-blended-learning>)
6. *Online driver* – Študenti celý kurz absolvujú pomocou on-line platformy, vyučujúci majú len kontrolnú funkciu. Vyučovanie sa realizuje on-line formou, osobné konzultácie sú vopred naplánované, resp. sa realizujú vtedy, ak sa to považuje za potrebné. ("Blended Learning 101" (PDF). Aspire Public Schools. http://aspirepublicschools.org/media/filer_public/2013/07/22/aspire-blended-learning-handbook-2013.pdf)¹⁰

---

¹⁰https://hu.wikipedia.org/wiki/Blended_learning

Výhody metód blended learning

V rámci metód typu blended learning sa dôraz kladie tak na on-line, ako aj na tradičné formy vyučovania a učenia sa, zároveň tu majú miesto individuálne štúdiá a kolaboratívne formy vzdelávania.

Osobný rozvoj študenta, individuálne učebné cesty sú podporované mentorom, okrem toho sa realizujú aj spoločné vyučovacie hodiny. Táto forma organizácie vyučovania a učenia sa je v súlade s učebnými zvykmi digitálnej generácie, zároveň nevyžaduje zásadnú zmenu pedagogickej kultúry škôl a vzdelávacích inštitúcií.

Študenti sa organicky zapájajú do fungovania príslušnej školy, zúčastňujú sa vyučovania a zároveň sa zapájajú do on-line vzdelávacieho procesu podľa toho, aký majú vlastný rytmus učenia sa.

Nevýhody metód blended learning

Z hľadiska nevýhod vzdelávacieho modelu blended learning má veľký význam skutočnosť, že je veľmi úzko naviazaný na technické zázemie, ktoré je k dispozícii jednotlivcom, resp. škole. Na druhej strane nedostatočná úroveň vedomostí a zručností počítačovej a informačnej gramotnosti je prekážkou uplatňovania tohto modelu.

Vybudovanie systému potrebného k fungovaniu modelu blended learning je nákladné a nie všetky školy sú schopné do toho investovať.

Okrem toho sú potrebné aj osobné podmienky: aj pedagogický personál musí byť pripravený realizovať vyučovanie tohto typu a musí poznať aj jeho technickú stránku.

4. PROGRAM NA ROZVÍJANIE PODNIKATEĽSKÝCH KOMPETENCIÍ

4.1. O programových prvkoch

Náš program na rozvíjanie podnikateľských kompetencií sa skladá z dvoch jasne sa odlišujúcich programových prvkov, ktoré však tvoria koherentnú jednotu. Prvá časť je m-learningový vzdelávací prvok, druhá je skupinový, resp. individuálny programový prvok podporovaný mentorom.

V obidvoch prvkoch sa sústreďuje na rozvoj kompetencií, ktorý sa opiera o vedomosti, zručnosti a postoje, ktoré boli prezentované v časti „Podnikateľské kompetencie”.

Zložky podnikateľskej kompetencie možno sumárne znázorniť takto:

PODNIKATEĽSKÁ KOMPETENCIA		
VEDOMOSTI - Vedomosti o podnikaní - pravidlá fungovania ekonomiky - legislatívne zázemie - marketing	ZRUČNOSTI - sebahodnotenie - spolupráca - manažovanie - kreativita - riešenie neistoty	POSTOJE - motivácia - iniciatívnosť - samostatnosť - inovatívnosť - odhodlanosť

Podnikateľské kompetencie – sumárny prehľad formou tabuľky

4.1. Koncepcia a štruktúra pedagogického programu

Cieľ pedagogickej koncepcie a programu:

Pedagogický program sa zameriava na rozvíjanie podnikateľských kompetencií žiakov stredných odborných škôl.

Vo vzdelávacom obsahu a metodike dominuje podnikateľský postoj, rozvoj zručností.

Hlavným cieľom celého projektu je dosiahnuť, aby sa mladí ľudia po absolvovaní svojich štúdií stali potenciálnymi subjektmi na trhu práce a aby boli pripravení na samozamestnanie.

Z uvedených zložiek podnikateľskej kompetencie sa v našom programe najmenší dôraz kladie na vedomosti, lebo náš pedagogický prístup vychádza z koncepcie celoživotného vzdelávania a s prihliadnutím na túto skutočnosť našou snahou je posilniť postoje, ktoré umožňujú členom cieľovej skupiny permanentne sa vzdelávať.

Cieľová skupina projektu:

Žiaci 9–12. ročníkov stredných odborných škôl.

Podrobná tematika pedagogického programu – vid' prílohu č. 1

Ako už o tom bola reč, v našom pedagogickom programe sa z hľadiska organizovania vyučovania prioritne aplikuje systém nástrojov metód typu blended learning.

Takým spôsobom sa v m-learningových moduloch uprednostňuje individuálne štúdium, kým so zapojením mentorov, pod priamym riadením vyučujúceho sa realizujú skupinové aktivity.

Programový prvok m-learning

Tento programový prvok sa skladá z 3 hlavných zložiek:

- a) Rozvíjanie podnikateľských zručností a postojov:
Vzdelávací obsah sa člení na moduly. Obsahy zaradené do týchto modulov sú študenti povinní prebrať.
- b) Rozvíjanie podnikateľských vedomostí:
Vzdelávací obsah sa člení na moduly. Obsahy zaradené do týchto modulov sú študenti povinní prebrať.
- c) Prezentácia domácich alebo zahraničných osvedčených postupov, ktoré súvisia s podnikaním:
Prezentácia úspešnej podnikateľskej kariéry, úspešného nápadu, poučného príbehu. Je to fakultatívny prvok.

Programový prvok realizovaný priamou podporou mentora

M-learningové učivo slúži predovšetkým na rozvíjanie zručností a postojov, systematizácia obsahov, ktorými sa žiaci v m-learningových moduloch oboznámili, spracovanie vlastných zážitkov študentov, odovzdávanie adekvátnych vedomostí, moderovanie skupín a organizovanie skupinovej dynamiky sa majú realizovať formou skupinových aktivít.

Tieto skupinové aktivity sa realizujú v dĺžke 2–3 hodín vyučovania. Tvojou úlohou bude organizovanie, nepriame riadenie týchto skupinových aktivít, príprava a realizácia vytvorenia produktov, vytvorenie vzdelávacích komunít.

Zo študentov sa majú vytvoriť trojčlenné tímy (na základe princípu dobrovoľnosti), ktoré budú spolupracovať až do ukončenia programu ako malý podnik a spolu vytvorí „produkt“.

Všetci Tvoji mentorovaní študenti budú naraz prítomní na spoločných aktivitách, ktoré sa realizujú prezenčnou formou, ale na stretnutiach budú trojčlenné tímy – ktoré majú byť vytvorené na prvom stretnutí – pracovať oddelene, Takto sa bude realizovať princíp učenia sa navzájom. V tejto situácii a v tomto procese sa realizuje priame stretnutie vzdelávacej komunity.

Vzdelávacie komunity sú živými a rukolapnými príkladmi celoživotného vzdelávania, podporujú sústavný profesijný rozvoj učiteľov, a nabádajú všetkých tých, ktorí sa učia, aby sa aktívne zapájali do budovania spoločných

vedomostí. Pri vytvorení vzdelávacej komunity by sa mali zohľadňovať nasledovné ciele a nápady:

- Treba venovať dostatočný čas vypracovaniu všeobecných princípov fungovania vzdelávacej komunity:
  - Kto budú účastníci?
  - Aké očakávania sú voči účastníkom?
  - Ako sa uskutočňujú stretnutia: osobne alebo on-line?
  - Ako často sa budú stretávať?
  - Kto bude zodpovedný za organizovanie stretnutí?

- Vzdelávacie komunity sú úspešné vtedy, ak účastníci v súvislosti s prácou zdieľajú identické hodnoty a ciele.
- Vzdelávacie komunity by sa mali stretávať pravidelne, minimálne raz za mesiac. Je dôležité, aby sa členovia angažovali v prospech spoločnej práce.
- Pri vytvorení vzdelávacej komunity musíme dbať o to, aby medzi členmi boli dobré vzťahy, a aby komunita bola budovaná na základe vzájomnej dôvery a úcty.
- Členovia vzdelávacích komunit by sa mali navzájom podeliť o detaily vyučovacích hodín, ktorých sa zúčastnili. Je dôležité, aby členovia vzdelávacích komunit boli úprimní a otvorení.
- Členovia vzdelávacích komunit by sa mali navzájom podeliť o svoje nápady, zdroje a nástroje. Členovia by mali navzájom otvorene dávať spätnú väzbu.
- Vzdelávacie komunity môžu byť vytvorené aj takým spôsobom, že jedni-dvaja budú vedúcimi, ktorí ostatných aktivizujú a nabádajú k účasti.¹¹

K realizácii spomenutých osobných stretnutí Ti dáme k dispozícii plán a návrh práce, ktoré samozrejme môžeš pružne upravovať podľa účastníkov. Plánovanie edukačných aktivít a procesu prezenčnou formou budeme podporovať modernými edukačnými metódami, organizačnými formami a nástrojmi. Štruktúru vyučovacej hodiny sme naplánovali podľa konštruktivistického modelu RJR a uprednostňujeme aparát projektového vyučovania.

---

¹¹<http://dl-sulinet.educatio.hu/download/letoltheto-dokumentumok/Digitalis-irastudas.pdf>

Počas jednotlivých spoločných aktivít sa musí vytvoriť alebo pripraviť určitý produkt.

Hodnotenie – meranie napredovania študentov sa zameriava predovšetkým na sebareflexie študentov a na pozitívne posilnenie. Na konci každého stretnutia v rámci spätnej väzby ako mentor musíš dávať pozitívnu spätnú väzbu každému študentovi v súvislosti s jeho prácou i prácou skupiny. Pravdepodobne sa takto posilní motivačné a pozitívne zmýšľanie študentov.

„Trhovisko”

Takzvané trhovisko je spoločné rozhranie, spoločný komunikačný priestor, kde študenti i skupiny môžu zverejniť svoje produkty, môžu „sa zviditeľniť”. Táto platforma umožňuje študentom komunikovať svoje názory o práci ostatných. Taktiež bude možné, aby si sledoval(a) aktivity študentov, proces tvorby produktu, komunikuj s nimi a vyjadri svoj názor aj prostredníctvom tejto platformy.

Motivácia študentov

Zložky programu pre študentov obsahujú zabudované motivačné nástroje.

V procese učenia sa sústreďuje na kreativitu, na schopnosť riešiť problémy, na aktívnu účasť, zároveň využitím rôznych komunikačných kanálov podporuje spoluprácu.

Použitím motivačných prvkov chceme dosiahnuť, aby sa z externých motivačných charakteristických znakov – ktoré sú skôr špecifickým znakom cieľovej skupiny – vytvoril interný systém sebaodmeňovania. Predpokladáme, že to je práve zárukou udržateľnosti výsledkov, ktoré boli dosiahnuté v procese rozvíjania podnikateľských kompetencií.

Na konci programu z kruhu študentov, ktorých si mentoroval(a) môžu byť vybraní hlasovaním tí, ktorí sa zapájali do programu rozvíjania podnikateľských kompetencií s najväčšou intenzitou, podporovaním svojich spolužiakov. Je veľmi dôležité, aby do rozhodovacieho procesu boli zapojení členovia tímu i členovia iných tímov.

Vybraní študenti budú odmenení.

4.2. Obsah a synergie programových prvkov

Jednotlivé zložky vzdelávacieho programu sú navzájom prepojené tak horizontálne, ako aj vertikálne.

Na konci vertikálnych blokov treba vytvoriť a na Trhovisku prezentovať vopred stanovený produkt. „Produkty” majú vytvárať malé tímy.

V nasledovnej tabuľke sa prezentuje štruktúra modulov, resp. produkt, ktorý má byť vytvorený na konci príslušného modulu:

ČÍSLO MODULU	VZDELÁVACÍ OBSAH	PRODUKT
Príprava	Spoločne – úvod do programu	
1. modul	Angažovanosť, odhodlanosť	Vytvorenie tímu, založenie „firmy”
	Podnikanie	
	Sebapoznanie, základy podnikania	
2. modul	Kreativita adaptačná schopnosť	Výber predmetu – oblasti podnikania – výber názvu firmy
	„ako sa stať podnikateľom”	
	„ako sa stať podnikateľom”	
3. modul	Riadenie – spolupráca	Návrh loga firmy
	"firma"	
	"firma"	
4. modul	Tolerovanie rizík, ambivalentnosti, neistoty	fakultatívne
	Analýza rizík, plánovanie	
	Riešenie neistoty	
5. modul	Posadnutosť úspechom	Reklama o firme: film, leták, publikácia a pod.
	Marketing	
	Komunikácia	
6. modul	Snaha o excelentnosť	fakultatívne
	Fungovanie firmy	
	Fungovanie	
záver	Skupinová aktivita – reflektovanie, sebarozvoj	

Počas skupinových aktivít – stretnutí sa majú syntetizovať výsledky individuálne spracovaného on-line učiva v rozsahu asi 30 hodín. Ak sú na to odborné dôvody, mentor sa môže rozhodnúť v tom zmysle, že bude aj individuálne podporovať žiakov, resp. tímy a takto podporuje individualizáciu programu a individuálne vzdelávacie cesty.

4.3. Informatické pozadie dištančného vzdelávania

Aspekty on-line edukačného prostredia boli stanovené podľa Wellera (2007, JISC No. 3).

Vzdelávací obsah „Rozvíjanie podnikateľských kompetencií“ bol vypracovaný vytvorením edukačného prostredia, v ktorom sú zabezpečené funkcie podporujúce žiaka i učiteľa.

- **Regulovaný prístup:** Študenti a učitelia majú zabezpečený prístup k používateľskému rozhraniu a vzdelávacím obsahom s prihliadnutím na pridelené roly a prístupové práva. Je možné vytvoriť si skupiny: v systéme môžu naraz a spoločne riešiť úlohy trojčlenné tímy študentov.
- **Poskytovanie obsahu:** Vzdelávacie obsahy súvisiace s rozvíjaním kompetencií a s podnikateľskými vedomosťami boli štruktúrované v súlade so vzdelávacími cieľmi (moduly, učivo, systém úloh). Systém je ľahko použiteľný, do systému sa dajú nahrať rôzne obsahy, ktoré sa dajú potom upravovať. Prístup k obsahu majú všetci, vrátane používateľov z technologického hľadiska rôznych zariadení (napr. používatelia tabletov, mobilov, čítačiek obrazovky).
- **Asynchrónne komunikačné nástroje:** Spoločné rozhranie umožňuje asynchrónnu textovú diskusiu prostredníctvom diskusných fór, študenti a učitelia sa môžu zapájať do diskusií na rôzne témy, k príspevkom možno pridať prílohy, zavesiť rôzne projektové produkty a posilať interné e-maily.
- **Synchrónne komunikačné nástroje:** možnosť posilať okamžité textové správy v kombinácii s inými nástrojmi (pl. napr. zvukové alebo textové správy).
- **On-line testy/dotazníky:** K učivu sú priradené testy rôznych typov: testové úlohy s výberom odpovedí (s rôznym počtom správnych/ponúkaných odpovedí, párovanie), úlohy na doplnenie (kratšie a dlhšie textové polia). Tieto testy umožňujú študentom preveriť si vedomosti ako aj efektívne vyhodnotiť odpovede.
- Mentori majú možnosť **monitorovať činnosť a napredovanie žiakov** logovaním, (kedy sa prihlásili do systému, ako dlho sa učili, aké zdroje využívali, aké testy absolvovali a s akým výsledkom). Prezentácia informácií z log súborov je efektívne a pre mentorov prehľadné.
- Žiaci majú k dispozícii **vlastné pracovné priestory** s rôznymi podpornými nástrojmi.

- Pre žiakov je zabezpečený jednoduchý prístup k obsahu s prehľadnou a jednoznačnou navigáciou, ako aj široký diapazón možností na interakcie, vrátane možnosti sebatestovania (napr. interaktívne úlohy, testy).

„On-line edukačné prostredie podporuje praktickú realizáciu rôznych pedagogických prístupov, ako napr. sociokultúrne vyučovanie, bádatel'sky orientované vyučovanie, komplexné vyučovanie, problémové vyučovanie, kolaboratívne vyučovanie, programové vyučovanie.” (Weller, 2007)¹²

5. Úlohy mentorov

5.1. Zásady pedagogickej práce mentorov

Ciel: vytvorenie a rozvíjanie podnikateľských kompetencií u študentov, zapojených do projektu, posilnenie motivácie.

V súlade s uvedeným cieľom mentori majú študentom poskytnúť podporu, ktorú charakterizuje nasledovný prístup:

- Odmeňovanie a pozitívne posilnenie osobnej iniciatívy, zodpovednosti a riskovania
- Akceptovanie prípadných neúspechov ako prirodzenú súčasť procesu učenia sa a v súvislosti s tým odkrývajú problémy nepriamym riadením, podpora odkrývajú možnosti riešenia
- Mentor je pripravený □– vďaka svojim vedomostiam, zručnostiam, postojom – znášať neúspechy a dokáže sprostredkovať študentom tento prístup. V tejto súvislosti mentor vie, ako možno znížiť riziko.
- Mentor podporuje spoluprácu, tímovú prácu. Vie, ako to treba riadiť, je pripravený zúčastniť sa na tímovej práci, resp. organizovať a riadiť spoluprácu študentov.
- Mentor je pripravený zapojiť sa do networkingu v rámci projektu; je pripravený na základe sebareflexií podporovať vlastnú prácu i prácu svojich kolegov, sebarozvoj, odvieť vysoko kvalitnú pedagogickú prácu.
- Mentor pozná inovatívne pedagogické nástroje, ktorými môže podporovať rozvoj kreativity u študentov.
- Mentor umožňuje žiakom samostatne rozhodovať o vlastných vzdelávacích procesoch, a podporuje ich zodpovedný prístup k

¹²<http://dl-sulinet.educatio.hu/download/letoltheto-dokumentumok/Digitalis-irastudas.pdf> - Dr. Abonyi-Tóth Andor, Dr. Turcsányi-Szabó Márta: *A digitális irástudás fejlesztésének lehetőségei; Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. Digitális Pedagógiai Osztály, IKT Módszertani Iroda, 2015*

vlastnému učeniu sa. Je ochotný súhlasiť s tým, aby obsah a priebeh stretnutí s mentorom určovali žiaci.

- Vo svojej pedagogickej práci, pri hodnotení činnosti študentov mentor používa diagnostické, formatívne i sumatívne hodnotenie. V týchto procesoch jednak ukáže riešenie, ale aj cestu, ktorá povedie k správne mu riešeniu.
- Mentor detailne pozná m-learningový program, ktorý bol pre študentov vypracovaný pre tento projekt, pri určovaní tematiky a procesov osobných stretnutí sa opiera o tento program.
- Mentor je aktívnym členom projektového tímu, je pripravený učiť sa od iných, resp. aby si vymieňal názory s ostatnými.

Aspekty vedenia osobných stretnutí – prezenčná forma vyučovania

Model RJR (ráhangolódás, t.j. naladenie /motivácia – jelentésteremtés t.j. konštruovanie významov – reflektálás, t.j. reflektovanie) je model na podporovanie kritického myslenia a (inter)aktívneho učenia.

U človeka sa automaticky nevyvíja kritické myslenie, k tomu je potrebné, aby žiaci získali osobné skúsenosti, v centre ktorého stojí získanie a spracovanie informácií. V tomto procese sa žiaci majú naučiť, ako z týchto informácií vytvoriť pre seba informácie, využiteľné pre vlastné účely, teda praktické vedomosti.

K tomu žiaci musia absolvovať proces kritickej analýzy, počas ktorej získavajú spätnú väzbu o vlastnej učebnej ceste. Skupinové formy učenia podporujú tento proces. Preto sa v našom programe uprednostňuje aplikácia skupinových, kooperatívnych foriem vyučovania a učenia. Na tento účel je vhodný model RJR, ktorý je prezentovaný v nasledovnej tabuľke. Model RJR je jedným z možných modelov podporovania vyučovania – učenia, ako bolo interpretované hore.

RÁMEC PODPOROVANIA UČENIA SA	INTEPRETÁCIA
Fáza naladenia na učebný cieľ	V tejto fáze si žiaci aktivizujú svoje doterajšie vedomosti o téme; preskúmajú svoje doterajšie poznatky, zážitky, skúsenosti a začínajú rozmýšľať o téme, s ktorou sa budú podrobnejšie zaoberať. Táto fáza má preto mimoriadny význam, lebo trvácne vedomosti sa integrujú do systému existujúcich poznatkov. Aktivizáciou predchádzajúcich skutočných alebo domnelých poznatkov, skúseností a zážitkov sa vytvára báza, ktorá je nevyhnutná k pochopeniu, uchovávaniu a neskoršej aktivizácii nových vedomostí.
Fáza konštruovania významov	Žiaci v tejto fáze sa oboznamujú s novými informáciami a myšlienkami. Cieľom tejto fázy je udržať záujem, vzbudený počas prvej fázy, pomáhať žiakom pri vytváraní vlastných významov, ako aj pri sledovaní procesu pochopenia. Tí, ktorí sa učia efektívne, priebežne si všímajú vlastné kognitívne procesy. Ak si žiaci uvedomujú vlastné procesy pochopenia učiva, aktívne integrujú novú informáciu do vlastných interpretačných rámcov a účelne spájajú nové informácie so starými. Za konštruovaním významov sa skrýva diametrálne odlišný prístup, ako v prípade tradičnej pedagogiky vo fáze preberania nového učiva. Predovšetkým preto, lebo sa tu zdôrazňuje subjektívny charakter ľudských znalostí a učenia oproti tradičnému prístupu, kde ide o sprostredkovanie vedomostí. Je tiež dôležité, že učenie sa interpretuje ako aktívny, interaktívny a reflektívny proces a v tomto duchu sa namiesto interakcií medzi učiteľom a žiakom dostávajú do popredia interakcie medzi učivom a žiakom, resp. medzi žiakmi navzájom.
Reflektovanie	Žiaci vo fáze reflektovania si fixujú nové poznatky a k integrácii nových myšlienok aktívne formujú vlastné interpretačné rámce. V tejto fáze dochádza k fixácii nových poznatkov a ich trvalému uchovávaniu v pamäti. Učenie je proces, počas ktorého sa človek

	<p>mení, v určitom zmysle sa z neho stáva nový človek – a to nezávisle od toho, či sa táto zmena prejavuje pochopením nových vecí, vytváraním nových spôsobov správania sa alebo novým spôsobom myslenia.□</p> <p>Jedným z cieľom fázy reflektovania je, aby žiaci vlastnými slovami sformulovali nové myšlienky a informácie, s ktorými sa stretli. Je to preto potrebné, aby sa vytvorili nové myšlienkové schémy. Žiak si pamätá to, čo porozprával vlastnými slovami, čo pochopil vo vlastnom kontexte.</p> <p>Ďalším cieľom tejto fázy je generovať medzi žiakmi intenzívnu výmenu názorov, diskusiu. Takým spôsobom sa zdokonaľujú ich verbálne zručnosti a pri budovaní vlastného myšlienkového systému sa oboznamujú s myšlienkovými systémami ostatných žiakov.</p>
--	--

naladovanie – vytváranie významov - reflektovanie¹³

5.2. Aktivity mentorov v súvislosti s programom

Ako a v čom môže pomáhať mentor žiakom, zapojeným do programu?

V prílohe č. 2 sme formou tabuľky znázornili úlohy mentorov v programe ProVocEnt.

Úlohy mentora:

Vytvorí tím žiakov

- Nadviaže a buduje kontakty so žiakmi, ktorých bude mentorovať
- V súlade s príslušnými legislatívnymi predpismi o ochrane osobných údajov vedie evidenciu kontaktných údajov svojich žiakov

¹³Pethőné Nagy Csilla (2005). *Módszertani kézikönyv. Befogadásközpontú és kompetenciafejlesztő irodalomtanítás a gimnáziumok és szakközépiskolák, 9-12.* Korona Kiadó, Budapest.

- Za účelom podporovať spoluprácu medzi žiakmi vytvorí kontakty medzi žiakmi (napr. organizuje zoznamovacie stretnutie, teambuildingový tréning)
- Spolu s tímom vypracuje optimálny harmonogram kurzu, realizuje organizáciu procesov
- Vedome posilňuje kohéziu v tíme, využíva silu skupiny v prípade žiakov, u ktorých hrozí, že predčasne ukončia program

V súvislosti so spoluprácou so žiackym tímom odporúčame Ti všímať si nasledovné aspekty:

- a) Treba zabezpečiť interaktivitu! Aj keď sa členovia on-line komunity fyzicky nezdržiavajú v jednom priestore, ich vzťah by nemal byť neosobný. Využívajme funkcie systému na posielanie zvukových alebo krátkych textových správ a nabádajme členov tímu, aby spoločne diskutovali.
- b) Treba umožniť členom tímu postupovať podľa vlastného tempa! Nechajme žiakom riadenie procesu osvojenia si učiva. Žiaci by mali mať nepretržitý prístup k obsahu, nech je reč o prečítaní heslovej state, prehrávania videa alebo o otázky. Takto majú viac času na štúdium vybraných obsahov – pokiaľ to potrebujú –, resp. môžu napredovať rýchlejším tempom. Samozrejme je dôležité, aby poznali cieľ, a vedeli to, ktoré sú dôležitejšie mílniky a termíny.
- c) Treba odpovedať rýchlo! Rýchle odpovede a reakcie mentora na otázky a e-mailly žiakov sú dôležité z hľadiska prítomnosti mentora v on-line komunite, bez toho žiaci by mohli cítiť, že sú sami s učivom, že na ich podnety nikto nereaguje.
- d) Treba komunikovať neformálne. So žiakmi komunikujeme síce písomne, to však neznamená, že komunikácia má byť formálna. Skúsme byť neformálni a bezprostrední. Môžeme to testovať tak, že ak napíšeme správu žiakovi, pred jej odoslaním si to hlasne prečítame, či to znie tak, ako keby sme s ním rozprávali osobne. Aj žiaci budú komunikovať bez zábran, ak nebudú mať pocit, že mentorovi musia písať úradné listy. Využívajme maximálne nástroje, ktoré máme k dispozícii! On-line práca so žiakmi umožňuje využívať rozmanité nástroje, ako napr. obrázky, animácie, grafiky, ktoré pomáhajú žiakom lepšie pochopiť učivo a urobí obsah viac príťažlivým. Treba však dávať pozor na to, aby sme vždy vybrali vhodný nástroj, ktorý má naozaj podporovať učenie a nie naopak.

- e) Treba posmelovať žiakov k spolupráci. Žiaci budú častejšie spolupracovať, ak majú možnosť navzájom sa kontaktovať, čo je veľkou výzvou v on-line prostredí. Skúsme im dať úlohy, riešenie ktorých vyžaduje spoluprácu a treba ich upozorniť na chatovú funkciu.
- f) Ak je to potrebné, naplánujme on-line debaty a rozhovory. On-line debaty by sa mali realizovať podľa potreby. Učivo, ktoré je prezentované žiakom on-line, ale asynchrónne, bude menej efektívne, ako osobná prezentácia, lebo absentuje práve osobný a živý kontakt, kde žiaci môžu reagovať na výklad a učiteľ ho môže spontánne upraviť. So synchrónnymi, on-line diskusiami by sme mali hospodáriť rozumne, koncentrujme na také aktivity, k realizácii ktorých sú potrebné rozhovory a rýchle interakcie v reálnom čase.
- g) Treba ostať v kontakte so svetom! Odporúča sa pridať k profesionálnej komunite, ktorá nám môže poskytnúť pomoc v prípade problémov a môže nás motivovať k ďalšej práci. V tomto prípade takou komunitou je skupina mentorov.
- h) Treba rozumne hospodáriť s časom! Je síce pravda, že mentorskú prácu môžeme vykonávať každý deň 24 hodín, to však neznamená, že sa majú stierať rozdiely medzi prácou a voľným časom, súkromným životom. Skúsme napláňovať a štruktúrovať svoj čas tak, aby sme mali vyhradený čas na jednotlivé činnosti, ako napr. vybavovanie e-mailov, prezeranie postov, odpovede na podnety, individuálna pomoc. Treba dbať o to, aby sme mali vyhradený pracovný čas! Nemali by sme sa dostať do situácie, že budeme k dispozícii žiakom stále.¹⁴

Zapája sa do networkingu

- Zapája sa do vytvárania siete mentorov, aby podporil(a) výmenu názorov medzi mentormi
- O svoje skúsenosti, osvedčené postupy sa podelí so svojimi kolegami-mentormi, spolupracuje s nimi
- Svojimi návrhmi, nápadi podporuje činnosť mentorov
- Na komunikáciu a výmenu formácií so skupinou žiakov alebo mentorov používa informačné a komunikačné technológie alebo aplikácie na podporu elektronickej komunikácie (napr. systém elektronickej pošty, sociálne médiá, Skype, Messenger, Dropbox a pod.)
- Formuluje odporúčania na skvalitnenie učiva

---

¹⁴<http://dl-sulinet.educatio.hu/download/letoltheto-dokumentumok/Digitalis-irastudas.pdf>

Vedie dokumentáciu

- Vedie mentorský denník v rámci projektu, podľa jeho štruktúry zapisuje údaje (napr. zloženie skupiny žiakov, termíny konzultácií)
- Na konzultáciách má viesť prezenčnú listinu, tému konzultácie zapíše do príslušnej časti mentorského denníka („Preberané učivo“)
- Vo svojej elektronickej pošte oddelene uchováva e-mailové správy súvisiace so svojou mentorskou činnosťou

Podľa potreby zabráni predčasnému ukončeniu programu

- Podľa potreby zisťuje rodinné, sociálne, školské a pod. zázemie mentorovaného žiaka, aby mohol intervenovať na správnom mieste
- Na základe zistení vypracuje stratégiu na komunikáciu s dotýčnými (napr. kontaktuje triedneho učiteľa, matky žiaka a pod.)
- Osobne sa porozpráva so žiakom, u ktorého hrozí nebezpečenstvo predčasného ukončenia programu, aby zistil(a) dôvody
- Vypracuje odporúčanie na riešenie zistených problémov, pokiaľ to nie je mimo jeho/jej kompetencií a súvisí s učením mentorovaného žiaka,
- o zistených problémoch vyhotoví záznam v záujme toho, aby sa v projekte bolo možné analyzovať najčastejšie dôvody predčasného ukončenia programu
- je povinný zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel(a)

Pomáha pri osvojovaní nových poznatkov, podporuje samostatné učenie

- oboznámi sa m-learningovým učivom a osvojí si používanie rámcového systému
- sleduje napredovanie mentorovaných žiakov v systéme m-learning
- podľa potreby poskytuje individuálnu pomoc žiakom podľa ich potrieb
- ak je to potrebné, organizuje individuálne alebo skupinové konzultácie aj mimo plánovaných stretnutí, pokiaľ vidí, že pre rôzne dôvody niektorí žiaci alebo celá skupina nenapreduje podľa plánu (napr. majú problémy s riešením úloh)
- vypracuje hodnotenia o napredovaní jednotlivých žiakov s uvedením individuálnych špecifík

Vedie konzultácie

- v spolupráci so skupinou vypracuje harmonogram konzultácií, plánované termíny zapíše do „rozvrhu hodín“
- po individuálnom absolvovaní jednotlivých edukačných prvkov pozve na konzultáciu skupinu, teda pred plánovaným stretnutím pošle žiakom upozornenie
- vypracuje štruktúru a priebeh konzultácie, o tom vypracuje plán konzultácie
- počas konzultácie polovicu času venuje upevneniu a kontrole osvojeného učiva, použité nástroje si vyberie podľa vlastného rozhodnutia
- počas konzultácie po upevnení samostatne osvojených edukačných prvkov v druhej polovici konzultácie pripraví nasledovné časti učiva, ktoré si majú žiaci prebrať samostatne (napr. vyjasnenie pojmov, poukázanie na súvislosti, doplnenia učiva príkladmi a pod.)
- hodnotí výkony žiakov
- uprednostňuje kooperatívne metódy, podporuje spoluprácu v rámci skupiny

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Dr. Abonyi-Tóth Andor, Dr. Turcsányi-Szabó Márta: A digitális írástudás fejlesztésének lehetőségei; Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. Digitális Pedagógiai Osztály, IKT Módszertani Iroda, 2015

Dr. Abonyi-Tóth Andor, Dr. Turcsányi-Szabó Márta: A mobiltechnológiával támogatott tanulás és tanítás módszerei; Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. Digitális Pedagógiai Osztály, IKT Módszertani Iroda, 2015

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának (2012): Gondoljuk újra az oktatást: beruházás a készségekbe a jobb társadalmi-gazdasági eredmények érdekében. Strasbourg, 2012. 11. 20. COM (2012) 669 final.

[http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com\(2012\)0669_/com_com\(2012\)0669_hu.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com(2012)0669_/com_com(2012)0669_hu.pdf)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:ef0016&from=HU>

Bogáth Ágnes: A vállalkozói attitűd szerepe a vállalkozásfejlesztésben - http://kgk.uni-obuda.hu/sites/default/files/07_Bogath_Agnes.pdf -

Pethőné Nagy Csilla (2005). Módszertani kézikönyv. Befogadásközpontú és kompetenciafejlesztő irodalomtanítás a gimnáziumok és szakközépiskolák, 9-12. Korona Kiadó, Budapest.

Wikipédia - https://hu.wikipedia.org/wiki/Blended_learning

PRÍLOHY

1. príloha - Konceptia pedagogického programu rozvíjania

TANULÓI PROGRAM - egyéni tanulás							
KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE - kötelező modul							
modultéma: ELKÖTELEZETT- SÉG, ELTÖKÉLTÉSÉG - önismeret, pozitív énkép, stb.	modultéma: KREATÍVÍTÁS, ADAPTÁCIÓS KÉSZSÉG - kíváncsiság, képzelőerő stb.	modultéma: VEZETÉS - együtműködés	modultéma: KOCKÁZAT, KÉTÉRTELMŰSÉG, A BIZONYTALANSÁG TOLERÁLÁSA, kitartás, bizonytalanság kezelése,	A RAGASZKODÁS A SIKERHEZ, LEHETŐSÉGHEZ - kommunikáció, lehetőségek	modultéma: KIVÁLÓSÁGRA TÖREKVÉS - fegyelem, szervezés,		
VÁLLALKOZÁSI ISMERETEK - kötelező modul							
modultéma: VÁLLALKOZÁS - értelmezés,	modultéma: "VÁLLALKOZÓVÁ VÁLÁS" - cél, egyéni	modultéma: "VÁLLALKOZÓVÁ VÁLÁS" - csapat,	modultéma: KOCKÁZATELEMZÉ S, ÜZLETI	modultéma: MARKETING	modultéma: VÁLLALKOZÁS MŰKÖDTETÉSE		
BEST PRACTICE - szabadon választható modul							
modultéma: JÓ GYAKORLAT, STORY - hazai és	modultéma: JÓ GYAKORLAT, STORY - hazai és	modultéma: JÓ GYAKORLAT, STORY - hazai és	modultéma: JÓ GYAKORLAT, STORY - hazai és	modultéma: JÓ GYAKORLAT, STORY - hazai és	modultéma: JÓ GYAKORLAT, STORY - hazai és		
PIACTÉR							
A TANULÁSI FOLYAMATBAN ELŐÁLLÍTOTT TERMÉKEK - horizontális tanulás elősegítése, bemutató, kiállítás, stb. (egyéni, csoportos, konzulensi támogatással elkészített termékek)							
KONZULENSI TÁMOGATÁS - csoportos foglalkozások, egyéni igények							
KONZULENSI TÁMOGATÁS - tréningjellegű foglalkozástervek (kötelező tanulói részvétel)							
modultéma: RÁHANGOLÁS - az egyéni és a csoportos működés, a távoktatási tananyag	modultéma: ÖNISMERET, VÁLLALKOZÁSI ALAPOK (My school, startup, stb.)	modultéma: "VÁLLALKOZÓVÁ VÁLÁS" - ÖTLETEK profilválasztás, SMART cél, célcsoport választása, stb.	modultéma: "VÁLLALKOZÓVÁ VÁLÁS" - együtműködés, csapat, cégnév választása, logó készítése stb.	modultéma: BIZONYTALANSÁG KEZELÉSE - kockázatelemzés, üzleti tervezés, saját profil, cégforma, stb.	modultéma: KOMMUNIKÁCIÓ - szervezetben belül, szervezetben kívül - piac, hírverés, reklám, stb.	modultéma: MŰKÖDTETÉS - sikerkritériumok, szervezeti felépítés, stb.	modultéma: REFLEKTÁLÁS - a program zárása, tanulói önreflexiók

2. príloha – Aktivity mentora súvisiace s programom

V nasledovnej tabuľke sme zhrnuli úlohy mentorov v tíme ProVocEnt

VEDOMOSTI	KOMPETENCIE	POSTOJ	AUTONÓMIA A ZODPOVEDNOSŤ
Detailne pozná m-learningové učivo „Založenie podnikania a vedomosti o podnikaní“ vypracované v rámci projektu	Rozmýšľa v súvislostiach, v systéme, interpretuje obsah vzdelávacích jednotiek a prvkov, identifikuje učebné problémy súvisiace so vzdelávacími prvkami, vedome používa prvky slúžiace na preberanie, precvičovanie a kontrolovanie učiva	Adekvátne prvky učiva aplikuje suverénne, proaktívne a kreatívne sa snaží podporovať pochopenie jednotlivých častí učiva (napr. použitím vlastnej metódy), podľa možnosti sa snaží zabrániť neúspechom a problémom v učení	Svoje osvedčené postupy zdieľa so svojimi kolegami-mentormi, podľa potreby sa obráti na ne o pomoc, je zodpovedný(á) za úspešnú aplikáciu m-learningového učiva
Pozná edukačné charakteristiky cieľovej skupiny, ako aj vzdelávacie zvyky cieľovej skupiny s prihliadnutím na vekové a generačné špecifiká	Počas individuálnych a skupinových konzultácií je schopný(á) prispôbiť svoju mentorskú činnosť potrebám cieľovej skupiny s prihliadnutím na edukačné charakteristiky cieľovej skupiny, resp. individuálnych vzdelávacích zvykov členov skupiny	Snaží sa o to, aby pri riešení problémov žiakov poskytol(la) individualizovanú mentorskú pomoc komunikáciou vhodnou pre danú generáciu a tému, riešenie problémov, empatia	Svoju prácu vykonáva samostatne a zodpovedne, pri stálej sebakontrolle; podľa potreby poskytuje súčinnosť pri medziprocesových kontrolách
Pozná základnú metódu mentorovania /tutorovania	Je schopný(á) interpretovať učivo tak, aby to zodpovedalo edukačným potrebám cieľovej skupiny, je schopný(á) k jednotlivým častiam učiva podať vysvetlenia; pri podporovaní učenia postupuje prakticky,	charakterizuje ho/ju pomáhajúce správanie, snaží sa o to, aby mentorovaní žiaci efektívne a úspešne osvojili učivo; v prípade sporov medzi žiakmi suverénne rieši konflikt; snaží sa o praktickú interpretáciu úloh	Zásadne samostatne pracuje, ale podľa potreby využíva možnosť konzultácie a rady

	s prihladením na komunikačnú úroveň cieľovej skupiny		
Vyhľadá autentické informačné zdroje, v záujme rozširovania si vlastných vedomostí a zdieľania osvedčených postupov udržiava kontakty s ostatnými mentormi	Je schopný(á) fungovať a vymieňať informácie v rámci mentorskej siete; svoje osvedčené postupy a metódy zdieľa so svojimi kolegami mentormi	Spolupracuje so svojimi kolegami, svoje skúsenosti nezištne zdieľa s nimi, v prípade sporu je ochotný(á) prijať kompromis	Na základe vlastného rozhodnutia použije cvičenia, ktoré dostal(a) od ostatných mentorov, rozhoduje o ich úprave s prihladením na potreby svojej skupiny

---

Editor: Imre Bedő

Metodická príručka je súčasťou projektu „Vállalkozás népszerűsítése a szakképzésben - ProVocEnt“ (kód: SKHU/1601/4.1/062), ktorý sa realizuje v rámci programu cezhraničnej spolupráce medzi Slovenskom a Maďarskom Interreg V-A s finančnou podporou Európskeho fondu regionálneho rozvoja. (Podrobné informácie o programe sú dostupné na webovej stránke www.skhu.eu)

Obsah tejto publikácie neodrkadľuje oficiálne stanovisko Európskej únie.

ISBN 978-615-81017-3-8